

Anarchie? Tisdat?

Atalanta

DE WERELD VERBETEREN

Dat er van alles mis is in de wereld hoeft ik niemand te vertellen. Lees de kranten maar, kijk naar het journaal. Wat is de oorzaak van die problemen, zijn ze op te lossen, en hoe zou dat het beste kunnen?

ANARCHIE

Als je de kranten moet geloven is anarchie het ergste dat een samenleving kan overkomen, chaos, het recht van de sterkste, bloederige taferelen. Dat is echter geen anarchie maar een puinhoop!

Anarchie is dus een toestand waarin niemand heerst over een ander. Wie wil er overheerst worden? Niemand toch? Dan is het logies om ook zelf niet te heersen over anderen. Geen bazen, geen knechten. Iedereen is vrij. Dat is één deel, misschien wel het belangrijkste deel van het verhaal. Het andere deel gaat over samenwerken, of eigenlijk samen leven. De een heeft misschien door mazzel veel meer mogelijkheden dan een ander. Een ander heeft juist pech. Anarchisten zijn er niet op uit om van anderen te profiteren, maar om zo te leven dat je elkaar niet belemmert en dat je elkaar helpt als dat nodig is. Simpel, of niet? Als iedereen het hiermee eens zou zijn, en het ook in praktijk bracht, dan hadden we in één klap een mooie wereld!

IS ANARCHIE MOGELIJK?

Veel mensen denken echter dat het een rotzooitje wordt als er geen leiders zijn. Dus denken ze dat anarchie, samenleven zonder macht, zonder heerschappij, niet mogelijk is. Ze kunnen zich niet voorstellen dat alle mensen zich uit zichzelf verantwoordelijk zullen gedragen. Toch is dat in theorie mogelijk. En ook in de praktijk is er veel mogelijk. Bij een ruzie meteen de tegenstander de kop inslaan, dat doen erg veel mensen niet. Omdat ze bang voor straf zijn? Nee, omdat ze aardig zijn! Dus waarom die lijn niet verder doortrekken? In elk geval kan het geen kwaad als alle mensen die dwang en heerschappij iets vervelends vinden ertegen protesteren. En natuurlijk kunnen ze zelf zó leven dat ze geen dwang uitoefenen op anderen. Dan is de wereld al een tikkeltje richting anarchie opgeschoven. Dat zou wel eens aanstekelijk kunnen werken op anderen, en dan...

VAN NATURE GOED - VAN NATURE SLECHT

De mens is van nature goed noch slecht. Mensen hebben wel de neiging om te zorgen dat zij het zelf in elk geval goed hebben, om te kunnen overleven. Maar ze kunnen ook nadenken en met elkaar meevoelen. Daardoor kunnen ze inzien dat wat prettig lijkt voor jezelf soms onprettig voor anderen is, en dat het beter is om zo te handelen dat je steeds vanuit het geheel denkt, vanuit wat goed of prettig is voor jezelf en anderen.

PROTESTEREN

Er is in het verleden al heel wat tegen dwang, onderdrukking en uitbuiting geprotesteerd. En vaak met succes. Bijna iedereen die in dit deel van de wereld woont heeft ten minste een dak boven het hoofd en genoeg te eten. De uitbuiting van mensen heeft zich grotendeels verplaatst naar de 'derde wereld'.

EEN BETERE WERELD VOOR IEDEREEN

Tegen uitbuiting van de derde wereld wordt nu gelukkig ook geprotesteerd, bijvoorbeeld door de andersglobalisten. Wat daaraan opvalt, is dat een groot gedeelte van de mensen in deze beweging niet in opstand komt om er zelf beter van te worden, maar omdat ze streven naar een betere wereld voor iedereen! Een zelfde onbaatzuchtige houding zie je bij activisten die strijden voor het welzijn of de vrijheid van dieren.

ANARCHISME GAAT OVER HET HELE LEVEN

Vroegere anarchisten waren voornamelijk bezig met de klassenstrijd, en/of hun individuele vrijheid. Nu zijn er allerlei onderwerpen aan het streven toegevoegd: vrouwenstrijd (ook alle vormen van macht in het privéleven afschaffen), anti-racisme, dierenstrijd, verdediging van natuur en milieu, enzovoort. Alles, ook het heel persoonlijke, is politiek! En het politieke heeft niets te maken met stropdassen, maar beslaat het hele leven en gaat iedereen aan.

STEMMEN

Anarchisten (de meesten althans) stemmen niet. Niet alleen omdat er geen enkele partij is waar ze het mee eens zijn, maar vooral omdat ze het hele systeem, de parlementaire democratie, niet zien zitten. Ze willen hun verantwoordelijkheid niet uit handen geven aan een stel bestuurders. Anderen zeggen: als je niet hebt gestemd moet je ook niet protesteren, je hebt immers je kans gehad. Maar is er ooit democraties voor de parlementaire democratie gekozen? Nee dus.

IS ANARCHIE BETER DAN DEMOKRATIE?

Veel mensen denken dat democratie het hoogst haalbare is voor de mensheid. Democratie wil letterlijk zeggen

dat het volk aan de macht is. Dat is dus een verschil met anarchisme, waar niemand 'aan de macht' is. Eigenlijk is wat wij hier kennen geen echte democratie. 'Het gewone volk' mag om de vier jaar stemmen. Voor de rest valt het erg tegen wat je in te brengen hebt. Er wordt vaak slecht geluisterd, en regeerders willen één ding het liefst: regeren!

DOEL EN MIDDELEN

Een wereld zonder dwang is natuurlijk vanzelf ook een wereld zonder geweld, dus zonder legers en wapens. Toch zijn er anarchisten geweest die geweld gebruikten. Zij vonden dat het doel (een wereld zonder onderdrukking en heerschappij) de middelen (bijvoorbeeld een aanslag plegen op een machthebber) heiligde. Konsekwenter is het om te zeggen dat de middelen in overeenstemming moeten zijn met het doel. Anders ben je ongeloofwaardig. De meeste anarchisten zijn tegen geweld tegen alles wat leeft. Tegenwoordig gaat de discussie vooral over geweld tegen materiaal. Ruiten ingooien, machines en wapens onklaar maken, enzovoort. Het mooiste is het, vind ik, als het streven naar anarchie geheel vrij van agressie is. Maar wat is er tegen het 'ongevaarlijk maken' van wapens, objecten die zelf bedoeld zijn voor een doel-heiligt-de-middelen-strijd?

EKONOMIE

Eén van de grootste veroorzakers van problemen in de wereld is de economie van de rijke landen. Een kapitalistische economie heeft als basis dat die altijd moet groeien. Dat betekent dat er steeds meer grondstoffen verbruikt worden (milieuvervuiling), dat mensen (kinderen zelfs) en dieren (bio-industrie) worden uitgebuit, en dat er altijd winnaars en verliezers zijn. Veel oorlogen en andere ellende tussen mensen zijn terug te brengen op deze graai-economie.

DWARSE EKONOMIE

Een andere economie is noodzakelijk, anders gaat de wereld naar de knoppen. Door oorlog, milieurampen, of andere gevolgen van kortzichtig gedrag van mensen. In plaats van om concurrentie (wie het snelst en het best in het eigen voordeel kan handelen) gaat het bij een alternatieve economie om samenwerking. Er is genoeg voedsel en water voor iedereen op de wereld. Ook kunnen er genoeg fijne woonplekken voor iedereen zijn. Zo'n andere economie zou je 'dwarse economie' kunnen noemen, want die gaat dwars in tegen de huidige economie.

SCHOOL

Wat zou er gebeuren als naar school gaan niet langer verplicht was? Ik denk dat dan toch nog bijna alle jongeren naar school zouden gaan. Tenminste, als de scholen echt waren wat ze zouden moeten zijn plekken waar een hoop te leren valt, en waar elke jongere de kans krijgt in overleg met anderen een interessant leerprogramma samen te stellen.

WERK

Voor werk geldt iets dergelijks. Een betaalde baan hebben betekent nu vaak dat je een baas boven je hebt. Of dat je zelf leiding moet geven aan anderen, ondergeschikten. Dat strookt natuurlijk beide niet met het anarchisties ideaal! Veel banen houden bovendien in dat je fors bijdraagt aan milieuvervuiling, natuurverpesting, dierenleed of aan het uitbuiten van mensen. Hoe kritieser je bent hoe meer banen er afvallen.

Maar als je helemaal niet meedoet aan de gangbare economie, waarvan moet je dan leven? Het probleem met de samenleving van nu is dat je bijna wel mee móet doen met de heersende economie, want overal is geld voor nodig, en alles is al in bezit genomen door anderen. Als al het werk vrijwillig was en iedereen een basisloon had, dan kon iedereen met plezier prettig en nuttig bezig zijn.

EEN STAP VERDER: KADOOTJES EKONOMIE

Stel je voor, een bakker wil brood bakken maar heeft geen meel. De molenaar zegt hier heb je een zak. En de boer geeft gratis graan aan de molenaar. De bakker bakt brood en deelt dat uit, onder andere aan de molenaar en de boer. Voor niets natuurlijk. De kadootjes economie! Het tegendeel van een graai-economie. Mensen zien elkaar niet als vijand, maar als medemensen, waarmee je samen kunt werken, en waaraan je met plezier iets geeft. Je vertrouwt erop dat zij ook jou niet zullen vergeten.

LANGE TERMIJN - KORTE TERMIJN

Meestal wordt er bij het oplossen van problemen slechts naar de korte termijn gekeken. Door de onderlinge concurrentie (tussen individuen, bedrijven, landen) durft bijna niemand stappen te zetten die goed zijn op

langere termijn. Vermindering van milieuvervuiling is daarvan een schrijnend voorbeeld.

Anarchie gaat heel erg over de lange termijn. Op korte termijn is het op wereldschaal niet haalbaar. Maar anarchie nastreven is altijd haalbaar, en daarmee is een klein stukje van de wereld alweer mooier geworden!

MOGELIJK - NOODZAKELIJK

Kapitalisme, diktatuur, uitbuiting, seksisme, racisme, vreemdelingenhaat, al die dingen zijn mogelijk, maar niet noodzakelijk. Een wereld waar 20% van de mensen 80% van de rijkdom (goederen, voedsel, geld) bezit is niet noodzakelijk. Een betere wereld is mogelijk, en die komt er, als veel mensen dat willen!

VOETAFDRUK

Er is uitgerekend dat als je alle bruikbare grond eerlijk zou verdelen onder de mensen, iedereen ongeveer 1,7 hectare zou krijgen. Daar moet je dan alles uithalen woonplek, speel- en sportplek, voedsel, water.

Het lijkt best veel, en het is ook ruimschoots genoeg. Vele vele mensen op de wereld gebruiken hiervan maar een piepklein stukje. De gemiddelde Nederlander echter maakt een veel grotere 'voetafdruk', namelijk ruim vier hektare, 2,5 maal die 1,7 ! Zo lang dat zo is verhinderen die Nederlanders dus mensen uit de 'derde wereld' om het beter te krijgen.

VAN VERSLAVING NAAR AUTONOMIE

Veel mensen zijn verslaafd. Niet zozeer aan drugs, maar ook aan andere stoffen. 'Ik móet koffie, anders ben ik geen mens!' zeggen sommigen elke ochtend. Ook zijn velen verslaafd aan werk. Ze weten niet wat ze moeten doen als het werk ineens stil ligt. Anderen zijn verslaafd aan televisiekijken of aan hun smartphone. Dat is lekker makkelijk. Dan hoeft je zelf niet zoveel na te denken. Het programma ligt al voor je klaar.

Maar natuurlijk is zo'n verslaving helemaal niet noodzakelijk. Zelfs een lichte vorm van verslaving, een consumptieve levenshouding, niet. Tegenover verslaving staat autonomie, een actieve levenshouding. Autonomie wil niet zeggen dat je alles alleen doet, maar wel dat je jezelf 'bestuurt'. Daarvoor moet je af en toe flink nadenken en dat kost net iets meer moeite. Maar het is volgens mij de moeite zeker waard, want wie wil er nu onder de plak zitten van wie of wat dan ook?

KOSMOPOLIS

In de oudheid waren er al filosofen die zich wereldburger noemden, in plaats van 'inwoner van Athene' of wat voor stad of streek of land dan ook. Hiermee kan je ook uitdrukken dat je je bekommert om het geheel, en niet alleen maar om jezelf, je familie, je vriendenklup, je stad, streek of land. Kosmopolieten of wereldburgers (het betekent hetzelfde) zijn net als anarchisten voor het opheffen van landsgrenzen. Ze geven niet om uiterlijke kenmerken van mensen of ze man of vrouw zijn, wit, roze, bruin, geel, rood of zwart, of ze homo of hetero zijn, of ze Nederlander, Japanner, Nigeriaan of Chinees zijn, klein of groot, oud of jong, ziek of gezond, rijk of arm, breed of smal, het maakt allemaal niets uit! We willen allemaal genoeg te eten en drinken hebben, een dak boven ons hoofd, vrede, gezelligheid, prettige en interessante bezigheden en nog zo wat dingen.

ANGST OM AF TE WIJKEN

Veel mensen willen graag ergens bij horen. En liefst bij een grote groep. Ze doen wat de meeste mensen doen, wat hun vrienden doen, wat de familie doet en gedaan heeft. Wat in kranten en tijdschriften staat.

Er zijn relatief veel jonge mensen anarchist, omdat jongeren het soms juist wel leuk vinden om af te wijken. Alleen degenen die zelfstandig denken belangrijker vinden dan ergens bij horen, en die anarchie het mooiste ideaal vinden, die blijven doorgaan.

ALLE DIEREN VRIJ!

Ook voor dieren kan de wereld een veel betere plek worden dan die nu is. Het is mogelijk om geen vlees te eten, om zelfs niets dierlijks te gebruiken, ook geen leer of wol. De toekomst kan er een zijn waarin alle dieren vrij zijn. Waarin ze, net als de andere dieren die al vrij waren, hun eigen leven leiden, zonder bemoeienis van mensen. Bovendien kunnen mensen ervoor zorgen dat er weer meer bossen en andere uitgestrekte natuurgebieden komen, waardoor er voor de dieren weer meer plek is waar ze ongestoord kunnen leven.

DIVERSITEIT

Dit is een kort verhaal over anarchie. Er is natuurlijk veel en veel meer over te zeggen. Ook is de anarchistiese beweging heel divers. Er is geen Juiste Lijn, zoals bij politieke partijen wel het geval is.

Iedereen kan zich anarchist noemen, en dat op een eigen manier invullen. Toch kan je wel stellen dat alle

anarchisten als het ware allergies zijn voor dwang. Ik denk eerlijk gezegd dat dat aangeboren is. Bij anarchisten, bij iedereen...!

Verder lezen

Van de vele anarchisten uit het verleden hier slechts een paar namen, in elke fatsoenlijke bibliotheek zijn hun boeken te vinden Pierre-Joseph Proudhon, Michael Bakoenin, Pjotr Kropotkin, Lev Tolstoj, Ferdinand Domela Nieuwenhuis, Emma Goldman, Voltairine de Cleyre, Gustav Landauer.

Nederlandstalige anarchistiese tijdschriften:

De AS (zoek op tijdschrift-de-as),

Buiten de Orde (de Vrije Bond).

E-mail: atalanta (apenstaartje) antenna (punt) nl

nl.anarchistlibraries.net

Atalanta
Anarchie? Tisdat?

www.at-a-lanta.nl
Uit Atalanta 'Tisdat' reeks.

a-bieb.nl